

BEZBEDNOSNI LIST

U skladu sa Pravilnikom o sadržaju bezbednosnog lista- Sl.glasnik RS 100/11
Datum izrade verzije 1: 1.6.2012.
Datum izrade verzije 2: 9.3.2018
Datum izrade verzije 3: 25.3.2021
Verzija 3

POGLAVLJE 1

IDENTIFIKACIJA HEMIKALIJE I PODACI O LICU KOJE STAVLJA HEMIKALIJU U PROMET

PODPOGLAVLJE 1.1 Identifikacija hemikalije:

Trgovački naziv: **Građevinski lepak TX 110 UNIVERSAL beli**

Sadrži: Portland cement

PODPOGLAVLJE 1.2 Identifikovani način korišćenja hemikalije i načini korišćenja koji se ne preporučuju:

Namena: univerzalni beli lepak za termoizolacione sisteme (stiropor i mrežica)

Način korišćenja: naveden na etiketi

Način korišćenja koji se ne preporučuje: nema podataka

PODPOGLAVLJE 1.3 Podaci o snabdevaču:

PROIZVOĐAČ I DISTRIBUTER:

FASADA d.o.o

Banovačka 66

22300 Srbija

e-mail: office@fasada.rs

br. tel. +381 (0)22 312 882, radnim danom od 8-16h

PODPOGLAVLJE 1.4 Broj telefona za hitne slučajeve:

Centar za kontrolu trovanja VMA: 011/2661122, 011/2662755

011/3608 440 ,dostupan 24 sata, 7 dana u nedelji

POGLAVLJE 2.

IDENTIFIKACIJA OPASNOSTI

PODPOGLAVLJE 2.1. Klasifikacija hemikalije:

Klasifikacija u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji, pakovanju, obeležavanju i oglašavanju hemikalije i određenog proizvoda u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom za klasifikaciju i obeležavanje UN („Službeni glasnik RS”, br. 105/13, 52/17 i 21/19)

Korozija kože /iritacija 2 H315

Senzibilizacija kože 1 H317

Teško oštećenje oka/iritacija oka 1 H318

Specifična toksičnost za ciljani organ-jednokratna izloženost 3 H335

Kompletan tekst H-oznaka naveden u poglavlju 16

PODPOGLAVLJE 2.2. Elementi obeležavanja:

Obeležavanje u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji, pakovanju, obeležavanju i oglašavanju hemikalije i određenog proizvoda u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom za klasifikaciju i obeležavanje UN („Službeni glasnik RS”, br. 105/13, 52/17 i 21/19)

Piktogram:

GHS07

GHS05

Reč upozorenja:

Opasnost

Obaveštenja o opasnosti:

H315 Izaziva iritaciju kože

H317 Može da izazove alergijske reakcije na koži

H318 Dovodi do teškog oštećenja oka

H335 Može da izazove iritaciju respiratornih organa

Obaveštenja o merama predostrožnosti:

P261 Izbegavati udisanje prašine

P264 Oprati ruke detaljno nakon rukovanja

P280 Nositi zaštitne rukavice/zaštitnu odeću/ zaštitu za oči/ zaštitu za lice

P302+P352 AKO DOSPE NA KOŽU: Isprati sa dosta sapuna i vode

P305+P351+P338 AKO DOSPE U OČI: Pažljivo isprati vodom nekoliko minuta. Ukloniti kontaktna sočiva, ukoliko postoje i ukoliko je to moguće učiniti. Nastaviti sa ispiranjem

P332+P313 Ako dođe do iritacije kože: Potražiti medicinski savet/ posmatranje

Sadrži: Portland cement;

PODPOGLAVLJE 2.3. Ostale opasnosti:

Proizvod ne sadrži komponente identifikovane kao PBT ili vPvB u koncentraciji većoj od 0,1%

SADRŽAJ HROMA (VI): Sadržaj rastvornog hroma VI je smanjen tako što mu se dodaju redukciona sredstva za kontrolu sadržaja rastvornog hroma VI ispod 2mg/kg (0.0002%) ukupne suve mase cementa spremnog za korišćenje – u skladu sa zakonskom regulativom

Proizvod nakon hidratacije (kvašenja) sadrži manje od 2 mg/kg, odnosno 0,0002% (m/m) rastvornog hroma (VI) obračunatog na ukupnu masu suvog proizvoda. Sadržaj hroma (VI) je u granicama dozvoljenog u roku trajanja pri navedenim uslovima skladištenja.

POGLAVLJE 3.

SASTAV / PODACI O SASTOJJCIMA

PODPOGLAVLJE 3.1. Podaci o supstanci:

nije relevantno

PODPOGLAVLJE 3.2. Podaci o sastojcima smeše:

Opasne komponente:

komponente	CAS broj	EC broj	REACH broj	Klasifikacija ²	Maseni udeo %
Portland cement	65997-15-1	266-043-4	-	Irit.kože 2 H315 Senzib.kože 1 H317 Ošt.oka 1 H318 Spec. toks. –JI 3 H335	20-30

² Klasifikacija u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji, pakovanju, obeležavanju i oglašavanju hemikalije i određenog proizvoda u skladu sa Globalno harmonizovanim sistemom za klasifikaciju i obeležavanje UN („Službeni glasnik RS”, br. 105/13, 52/17 i 21/19)

Za kompletan tekst H-oznaka pogledati poglavlje 16

POGLAVLJE 4.

MERE PRVE POMOĆI

PODPOGLAVLJE 4.1. Opis mera prve pomoći

Kontakt sa kožom: Odmah isprati sa dosta sapuna i vode. Ukloniti odmah svu odeću kontaminiranu proizvodom. Uklonite mehanički zatim temeljito isprati kožu sa blago sredstvom za pranje i vodom. Potražiti lekarsku pomoć

Kontakt sa očima: Pažljivo isprati vodom nekoliko minuta. Ukloniti kontaktna sočiva, ukoliko postoje i ukoliko je to moguće učiniti. Nastaviti sa ispiranjem. Obratiti se lekaru
Udisanje: Skloniti ugroženu osobu od daljeg izlaganja. Izvesti osobu na čist vazduh. Potražiti lekarsku pomoć.

Gutanje: Usta isprati vodom nekoliko puta. Dati veliku količinu vode. Ne izazivati povraćanje. Posmatrajte rizik od aspiracije ako dođe do povraćanja. Nikad ne davati ništa na usta osobi koja je u nesvesti. Obratiti se lekaru.

PODPOGLAVLJE 4.2. Najznačajniji simptomi i efekti, akutni i odloženi

Udisanje može uzrokovati sledeće simptome: Kašalj, nadražuje disajni sistem.

PODPOGLAVLJE 4.3. Hitna medicinska pomoć i poseban tretman

Lečiti simptomski

POGLAVLJE 5.

MERE ZA GAŠENJE POŽARA

PODPOGLAVLJE 5.1. Sredstvo za gašenje:

Proizvod nije zapaljiv.

U slučaju požara u blizini koristiti standardna sredstva za gašenje požara u skladu sa zahtevima proizvoda koji gori

Neprikladna sredstva za gašenje

Nema podataka

PODPOGLAVLJE 5.2. Posebne opasnosti koje mogu nastati od supstanci i smeša:

Nepotpuno sagorevanje i piroliza proizvode manje ili više otrovne gasove CO, CO₂. Njihovo udisanje je veoma opasno. Simptomi možda neće biti odmah vidljivi. Potražite medicinsku pomoć.

PODPOGLAVLJE 5.3. Savet za vatrogasce:

Nositi samostalni aparat za disanje. Nositi zaštitnu odeću kako bi se sprečio kontakt sa kožom i očima. Vodeni mlaz koristiti kako bih se rashladili kontejneri.

POGLAVLJE 6.

MERE U SLUČAJU UDESA

PODPOGLAVLJE 6.1. Lične predostrožnosti, zaštitna oprema i postupci u slučaju udesa:

Mere lične predostrožnosti: U skladu sa poglavljem 8 ovog bezbednosnog lista koji se odnosi na informacije za ličnu zaštitu. Obezbediti adekvatnu ventilaciju. Sprečiti nastajanje prašine. Ukoliko nastaje prašina nositi masku za disanje. Ne udišite prašinu. Izbegavati kontakt s kožom, očima i odećom.

PODPOGLAVLJE 6.2. Predostrožnosti koje se odnose na životnu sredinu:

Sprečiti prosipanje u vodotokove, zemlju i kanalizaciju; odlagati na mesto zakonom regulisano za odlaganje otpada

PODPOGLAVLJE 6.3. Mere koje treba preduzeti i materijal za sprečavanje širenja i sanaciju:

Čvrst materijal prikupiti mehanički i deponovati ga u kontejnere za odlaganje otpada. Voditi računa da se ne stvara prašina. Navlažiti prvo pa tek onda pokupiti. Ukoliko dođe do vezivanja prosutog materijala sa vodom, materijal sastrugati i smestiti u odgovarajući kontejner. Nikako ne mesti već usisavati. Ne koristiti kompresovani vazduh za čišćenje

Proizvod može dalje da se upotrebljava ukoliko nije kontaminiran drugim materijalima.

Odlagati u skladu sa zakonom, poglavlje 13

PODPOGLAVLJE 6.4. Upućivanje na druga poglavlja:

Upotreba lične zaštitne opreme- pogledati poglavlje 8

Odlaganje otpada- pogledati poglavlje 13

POGLAVLJE 7.

UKLOP RUKOVANJE I SKLADIŠTENJE

PODPOGLAVLJE 7.1. Predostrožnosti za bezbedno rukovanje:

Pažljivo pročitati etiketu.

Izbegavati direktna kontakt sa proizvodom. Obezbediti dovoljno dobru ventilaciju prostora. Sprečiti stvaranje prašine.

Za materijale u vrećama i kada koristite otvorene posude za mešanje, prvo se sipa voda, a zatim se pažljivo doda suvi malter. Visina pada treba da bude mala. Mešalica treba da počne da radi pri malim brzinama. Prazne vreće ne treba da se gužvaju, osim ukoliko ih pre toga niste stavili u čistu vreću.

Velika opterećenja iznad 25 kg ne smeju se pomerati ručno, već samo uz pomoć mehaničkih pomagala. U zavisnosti od starosti, pola i sastava radnika, i učestalosti podizanja i nošenja, takođe predstavljaju veliko opterećenje čak i pri malim težinama. Prilikom ugradnje nemojte klečati na svežem proizvodu. Obezbedite odgovarajuću izmenu vazduha i / ili usisavanje u radnim sobama.

Prazni vreće ne smeju se ponovo koristiti.

Operite ruke posle upotrebe proizvoda.

Ne jesti, ne piti i ne pušiti u radnom prostoru. Ukloniti kontaminiranu odeću i zaštitnu opremu pre ulaženja u prostor za ishranu. Nikada nemojte stavljati hemikalije u kontejnere koji se obično koriste za hranu ili piće.

PODPOGLAVLJE 7.2. Uslovi za bezbedno skladištenje, uključujući

nekompatibilnosti:

Čuvati van domašaja dece. Čuvati u dobro zatvorenim originalnom i neoštećenim pakovanjima na suvom, hladnom mestu i dobro provetrenom mestu. Zaštiti od vlage iz vazduha i vode. U slučaju kada moraju da se čuvaju na otvorenom, džakovi sa lepkom treba da budu položeni na suhu paletu, propisno pokriveni kako bi se sprečili atmosferski uticaji.

Držati dalje od hrane, pića i hrane za životinje.

Nekompatibilnosti: kiseline

vlažan proizvod je alkalna i reaguje s kiselinama, soli amonijaka i neplemenitim metalima, npr.

aluminijumom, cinkom, mesingom Prilikom reakcije s neplemenitim metalima otpušta se vodonik.

Kontrola sadržaja Cr(VI)

Proizvod nakon hidratacije (kvašenja) sadrži manje od 2 mg/kg, odnosno 0,0002% (m/m) rastvornog hroma (VI) obračunatog na ukupnu masu suvog cementa.

Na ambalaži se nalazi obaveštenje o datumu pakovanja, uslovima skladištenja, kao i podatak o vremenskom periodu u kome je redukciono sredstvo aktivno u održavanju koncentracije hroma (VI) ispod gore navedene granice.

PODPOGLAVLJE 7.3. Posebni načini korišćenja:

Nije navedeno

POGLAVLJE 8.

UKLOP KONTROLA IZLOŽENOSTI I LIČNA ZAŠTITA

PODPOGLAVLJE 8.1. Parametri kontrole izloženosti:

Ograničenja izloženosti:

Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri izlaganju hemijskim materijama.

(„Službeni glasnik RS“ br. 106/09, 117/17): nema podataka

Maksimalna dozvoljena koncentracija škodljivih gasova, para i aerosola u atmosferi radnih prostorija i radilišta SRPS Z. BO.001/1991 i SRPS Z BO.001/1; 2007

Za cementnu prašinu definisane su sledeće maksimalne dozvoljene koncentracije (MDK) izlaganja (ekspozicije):

MDK: 5 mg/m³ - za respirabilnu prašinu

15 mg/m³ - za ukupnu prašinu

Izvor: SRPSZ.BO.001

PODPOGLAVLJE 8.2. Kontrola izloženosti i lična zaštita:
Zaštita očiju/lica

Zaštitne naočare s bočnim štitnicima u skladu sa SRPS EN 166

Zaštita kože:
Koža ruku

Nepropustive rukavice za zaštitu od hemikalija u skladu sa SRPS EN 374

Koža tela

Radna odeća s dugim rukavima, čizme

Zaštita disajnih organa

Potrebno je koristiti zaštitnu masku sa odgovarajućim filterom, ukoliko su prisutna isparenja

Zaštita od termičke opasnosti:

Nema podataka

POGLAVLJE 9.
FIZIČKA I HEMIJSKA SVOJSTVA
PODPOGLAVLJE 9.1.
Podaci o osnovnim fizičkim i hemijskim svojstvima hemikalije:

a) Izgled i boja hemikalije kakva se stavlja u promet   prah sive boje

b) Miris   bez mirisa

v) Prag mirisa   nije određeno

	Vrednost/Raspon	Metod
g) pH	nije utvrđeno	
d) Tačka topljenja	nije utvrđeno	
Tačka mržnjenja	nije utvrđeno	
đ) Početna tačka ključanja i opseg ključanja	nije utvrđeno	
e) Tačka paljenja	nije utvrđeno	
ž) Brzina isparavanja	nije utvrđeno	
z) Zapaljivost	nije utvrđeno	
i) Gornja/donja granica zapaljivosti ili eksplozivnosti	nije utvrđeno	
j) Napon pare:	nije utvrđeno	
k) Gustina pare	nije utvrđeno	
l) Relativna gustina :	nije utvrđeno	
lj) Rastvorljivost	delimično rastvorljivo u vodi	
m) Koefficijent raspodele u sistemu n-oktanol/voda	nije utvrđeno	
n) Temperatura samopaljenja:	nije utvrđeno	
nj) Temperatura razlaganja:	nije utvrđeno	
o) Viskozitet :	nije utvrđeno	
p) Eksplozivna svojstva:	nije utvrđeno	
r) Oksidujuća svojstva:	nije utvrđeno	

PODPOGLAVLJE 9.2. Ostali podaci:

Mešljivost: nije dostupno

Provodljivost: nije dostupno

Rastvaranje u ulju: nije dostupno

Oksidoredukциони potencijal: nije dostupno

POGLAVLJE 10.
STABILNOST I REAKTIVNOST
PODPOGLAVLJE 10.1. Reaktivnost

Stabilna pod normalnim uslovima

PODPOGLAVLJE 10.2 Hemijska stabilnost

Stabilna pod normalnim uslovima.

PODPOGLAVLJE 10.3. Mogućnost nastanka opasnih reakcija

Nema podataka

PODPOGLAVLJE 10.4. Uslovi koje treba izbegavati

Vlaga iz vode i vazduha (proizvod reaguje s vlagom alkalno i stvrdnjava se)

PODPOGLAVLJE 10.5. Nekompatibilni materijali

Reaguje egzotermno s kiselinama; vlažan proizvod je alkaln i reagira s kiselinama, amonijevim solima i neplemenitim metalima, npr. aluminijumom, cinkom, mesingom Prilikom reakcije s neplemenitim metalima otpušta se vodonik.

PODPOGLAVLJE 10.6. Opasni proizvodi razgradnje

Nema podataka

POGLAVLJE 11.

TOKSIKOLOŠKI PODACI

PODPOGLAVLJE 11.1. Podaci o toksičnim efektima

a) Akutna toksičnost:

Nema podataka

b) Korozija kože /iritacija:

Izaziva iritaciju kože

v) Teško oštećenje oka/iritacija oka:

Dovodi do teškog oštećenja oka

g) Senzibilizacija respiratornih organa ili kože:

Može da izazove alergijske reakcije na koži

d) Mutagenost germinativnih ćelija:

na osnovu dostupnih podataka kriterijumi za klasifikaciju nisu ispunjeni

đ) Karcinogenost:

na osnovu dostupnih podataka kriterijumi za klasifikaciju nisu ispunjeni

e) Toksičnost po reprodukciju:

na osnovu dostupnih podataka kriterijumi za klasifikaciju nisu ispunjeni

ž) Specifična toksičnost za ciljani organ-jednokratna izloženost

Može da izazove iritaciju respiratornih organa

z) Specifična toksičnost za ciljani organ-višekratna izloženost

na osnovu dostupnih podataka kriterijumi za klasifikaciju nisu ispunjeni

i) Opasnost od aspiracije

na osnovu dostupnih podataka kriterijumi za klasifikaciju nisu ispunjeni

POGLAVLJE 12.

EKOTOKSIKOLOŠKI PODACI

PODPOGLAVLJE 12.1. Toksičnost:

Nema podataka

PODPOGLAVLJE 12.2. Perzistentnost i razgradljivost:

Nema podataka

PODPOGLAVLJE 12.3. Potencijal bioakumulacije:

Parcioni koeficijent n-oktanol/voda:

Nema podataka

PODPOGLAVLJE 12.4. Mobilnost u zemljištu:

nije određeno

PODPOGLAVLJE 12.5. Rezultati PBT i vPvB procene:

Proizvod ne sadrži komponente identifikovane kao PBT ili vPvB u koncentraciji većoj od 0,1%

PODPOGLAVLJE 12.6. Ostali štetni efekti:

nema informacija

POGLAVLJE 13.

ODLAGANJE

PODPOGLAVLJE 13.1. Metode tretmana otpada:

Uklanjanje otpada:

Uklanjanje mora biti u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i br.88/10, 14/16, 95/18)

Ambalažu odlagati na isti način kao i proizvod

Ne odlagati u kanalizaciju i životnu sredinu.

- Preporuka:

Ne sme se odlagati zajedno sa kućnim otpadom. Ne dozvoliti da proizvod udje u kanalizacioni sistem.

Pravilnik o kategorijama ispitivanju i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik RS”, br. 56/10)
16 03 03 neorganski otpadi koji sadrže opasne supstance (odnosi se na preostale količine neprerađenih proizvoda)
17 09 04 mešani otpadi od građenja i rušenja drugačiji od onih navedenih u 17 09 01 i 17 09 02 i 17 09 03
15 01 01 papirna i kartonska ambalaža

POGLAVLJE 14.

PODACI O TRANSPORTU

PODPOGLAVLJE 14.1 UN broj

nije primenjivo

PODPOGLAVLJE 14.2 UN naziv za teret u transportu

nije primenjivo

PODPOGLAVLJE 14.3 Klasa opasnosti u transportu

nije primenjivo

PODPOGLAVLJE 14.4 Ambalažna grupa

nije primenjivo

PODPOGLAVLJE 14.5 Opasnost po životnu sredinu

nije primenjivo

PODPOGLAVLJE 14.6 Posebne predostrožnosti za korisnika

nije primenjivo

PODPOGLAVLJE 14.7. Transport u rasutom stanju:

nije primenjivo

POGLAVLJE 15.

REGULATORNI PODACI

PODPOGLAVLJE 15.1. Propisi u vezi sa bezbednošću, zdravljem i životnom sredinom:

Zakon o hemikalijama, („Službeni glasnik RS“ br. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 i 25/15)

Pravilnik o spisku klasifikovanih supstanci „Službeni glasnik RS“ br. 22/20

Pravilniku o ograničenjima i zabranama proizvodnje, stavljanja u promet i korišćenja hemikalija („Sl. glasnik RS“ br. 90/2013, 25/2015, 2/16 i 44/17, 36/18, 9/20)

Hrom (VI) jedinjenja

1. Zabranjeno je stavljanje u promet i korišćenje cementa i smeša koje ga sadrže ako nakon hidratacije (kvašenja) sadrži više od 2 mg/kg odnosno 0,0002% (m/m) rastvornog hroma (VI) obračunatog na ukupnu masu suvog cementa)
2. Ako su cement dodata redukciona sredstva, pre stavljanja u promet mora se obezbediti na ambalaži vidljivo, čitko i neizbrisivo obaveštenje: o datumu pakovanja, uslovima skladištenja, kao i podatak o vremenskom periodu u kome je redukciono sredstvo aktivno u održavanju koncentracije hroma (VI) ispod granične vrednosti navedene u tački 1.
3. Tač. 1. i 2. ne primenjuju se pri stavljanju u promet i korišćenju cementa u kontrolisanim zatvorenim sistemima koji su u potpunosti automatizovani, bez mogućnosti dodira cementa ili smeša koje sadrže cement sa kožom.

Pravilnik o kvalitetu cementa ("Sl. glasnik RS", br. 34/2013 i 44/2014)

SRPS EN 197-1 Cement-Deo 1: Sastav, specifikacije i kriterijumi usaglašenosti za obične cemente

PODPOGLAVLJE 15.2. Procene bezbednosti hemikalije:

Hemijska procena bezbednosti hemikalije nije sprovedena

POGLAVLJE 16.

OSTALI PODACI

- Izmene i dopune:

Sa ovim najnovijim izdanjem Bezbednosnog lista sva prethodna izdanja više nisu validna.

Literatura:

Bezbednosni list za sastojke proizvoda

Sajt ECHA (European Chemicals agency)

Spisak obavestenje o opasnosti korišćenih u poglavlju 2 i 3:

H-oznake

H315 Izaziva iritaciju kože
H317 Može da izazove alergijske reakcije na koži
H318 Dovodi do teškog oštećenja oka
H335 Može da izazove iritaciju respiratornih organa

Spisak skracenica I akronima:

CAS Chemical Abstract Service – Broj hemijskog jedinjenja i nekih smeša

GVI Granična vrednost izloženosti na radnom mestu

KGVI Kratkotrajna granična vrednost izloženosti

MDK Maksimalno dozvoljena koncentracija;

SRPS Srpski standardi

EC European Commission number - Broj evropske komisije

PBT Perzistentno, bioakumulativno, toksično;

vPvB Veoma perzistentno, veoma bioakumulativno;

Informacije iz ovog bezbednosnog lista namenjene su svim koji koriste, rukuju, prodaju ili transportuju ovaj proizvod. Informacije ovde sadržane su zasnovane na sadašnjem stadijumu našeg znanja i podložne su izmenama, a mogu biti korištene isključivo kao smernice za korišćenje.